

PROGRAMÖVERSIKT FÖR UTBILDNINGSPROGRAMMET WALDORFPEDAGOGIK FÖR ÄMNESLÄRARE

Innehållsförteckning

1. Allmän beskrivning	2
2. Utbildningens upplägg	3
3. Behörighetskrav	4
4. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)	5
5. Utbildningens lärandemål.....	5
6. Examinationer och bedömningar	8
7. Närvaro	8
8. Tillgodoräkningen.....	8
9. Utbildningsprogrammets kurser	9
<i>Bildning och undervisning</i>	<i>9</i>
<i>Waldorfpedagogik och allmäntdidaktik.....</i>	<i>9</i>
<i>Kommunikation och konflikthantering i skolan</i>	<i>10</i>
<i>Waldorfpedagogisk ämnesdidaktik</i>	<i>10</i>
<i>Aktionsforskning i egen undervisningspraktik</i>	<i>10</i>
<i>Betyg och bedömning</i>	<i>11</i>
<i>Specialpedagogik och anpassning av undervisningen</i>	<i>11</i>
<i>Skolans värdegrund, styrning och roll i samhället</i>	<i>11</i>
<i>Examensarbete</i>	<i>12</i>

Utbildning: Waldorfpedagogik för ämneslärare

Programöversikt

Fastställt av: Utbildningsnämnd 2022-06-21

Gäller från: HT 2022

PROGRAMÖVERSIKT FÖR UTBILDNINGSPROGRAMMET WALDORFPEDAGOGIK FÖR ÄMNESLÄRARE

2,5 år deltid 60 % studietakt.

Programmet riktar sig till dig som vill arbeta som ämneslärare i waldorfskolans grundskole- och gymnasieklasser. Ett utbildningsdiplom utfärdas efter genomgången utbildning och innebär att du blir behörig att arbeta som ämneslärare i waldorfskolan i de ämnen och årskurser där du har de ämneskunskaper som krävs (se punkt 3). Utbildningen berättigar till Waldorfläraryrsligitation.

1. Allmän beskrivning

Utbildningen till lärare i waldorfskolan innebär att bli delaktig i förvaltandet, fördjupningen och förnyelsen av en internationellt spridd och långvarig undervisnings- och bildningstradition. Waldorfskolan har en undervisningstradition och en filosofisk och andlig idétradition som behöver stå i ständig förvandling i förhållande till de människor, den tid och det samhälle den ska tjäna. Utbildningen till waldorfläraryr innebär för studenten att sätta sig in i den idétradition och de praktiska erfarenheter som waldorfpedagogiken idag förfogar över samt tillägna sig redskap och förmågor som kan verka förnyande och fördjupande av dessa. Den innebär också att sätta traditionen i ett bredare bildningssammanhang och att kunna förstå waldorfpedagogiken som en bildningspedagogik.

Den innebär också att sätta traditionen i ett bredare bildningssammanhang och att förstå waldorfpedagogiken som en bildningspedagogik.

Ämneslärarprogrammet ger studenten möjlighet att utveckla kunskaper, förmågor och förhållningssätt som fordras generellt i läraryrket och specifikt i waldorfskolans undervisningsvardag. Studentens egna ämneskunskaper och tidigare förvärvade ämnesrelaterade erfarenheter utgör utgångspunkten för studierna på ämneslärarprogrammet. Studierna syftar till att studenten ska kunna omsätta sina kunskaper och erfarenheter till ett praktiskt didaktiskt kunnande baserat på forskning och beprövad erfarenhet.

Studierna på Waldorfläraryhögskolans ämneslärarprogram är orienterade mot studenternas egna bildningserfarenheter, vilka kontinuerligt reflekteras, bearbetas, diskuteras och relateras till pedagogisk forskning och praktiska erfarenheter. I ämneslärarprogrammet ingår därför olika former av undervisningsaktiviteter såsom föreläsningar, litteraturstudier, gruppsamtal blandat med konstnärliga och praktiska inslag som målning, eurytmi, sång, berättarkonst samt olika hantverk. Programmets bredd, variation och mångfald förväntas bidra till att utveckla studenternas praktiska didaktiska kunskaper och förmågor, pedagogiska förhållningssätt och personliga läraridentitet.

Inslagen av konstnärligt övande och olika hantverk i utbildningen tjänar flera syften; de ger studenten en konstnärlig-praktisk erfarenhetsgrund för bearbetning och reflektion av de teoretiska inslagen i studierna, de ger studenten möjlighet att utveckla förmågor till ett konstnärligt arbete i undervisningen, det konstnärliga övandet i sig ger också studenten ytterligare verktyg för att uppmärksamma, integrera och bearbeta utbildningens teoretiska, sociala och praktiska erfarenheter. Studieupplägget lägger stor vikt vid att studenten medvetandegörs om den egna bildningsprocessen under utbildningens gång samt vad det innebär att genomföra för en bildningsorienterad undervisning i skolan.

Gemensamt för alla kurser i utbildningen är ett bildningsorienterat upplägg vilket betyder att undervisningen eftersträvar att omfatta mer än de centrala lärandemålen. En bildningsorienterad undervisning kan inte helt och hållet planeras i förväg, de bildningserfarenheter som man tar med sig kan inte helt och hållet föreskrivas. De delar av utbildningen som sträcker sig utöver de centrala lärandemålen är av största vikt eftersom de också förbereder för undervisning i en bildningsorienterad skolform som den waldorfpedagogiska är.

2. Utbildningens upplägg

Programmet är en deltidsutbildning upplagt på fem terminer med en studietakt på 60%. Programmet innehåller platsförlagda modulveckor, inspelade föreläsningar, fjärrundervisning, självständiga studier samt arbetsplats- och verksamhetsförlagda undervisningsmoment (VFU). En viktig del i programmets upplägg är studentens eget arbete med att läsa, bearbeta och skriva mellan de platsförlagda utbildningstillfällena.

De platsförlagda delarna av undervisningen på WLH i Bromma innehåller

Utbildning: Waldorfpedagogik för ämneslärare

Programöversikt

Fastställd av: Utbildningsnämnd 2022-06-21

Gäller från: HT 2022

framförallt föreläsningar, seminarier, konstnärligt och praktiskt övande. Den studerande förväntas att via WLH:s lärplattform kontinuerligt följa programmet och delta i och följa förekommande inslag av distans- och fjärrundervisning i kurserna. All information som rör utbildningen och kurserna ligger på WLH:s lärplattform Itslearning. Alla skriftliga inlämningar, examinationsuppgifter och kommunikation med programmets lärare och kursansvariga sker via lärplattformen.

3. Behörighetskrav

Allmän behörighet för högskolestudier samt särskild behörighet för lärarutbildning samt behörighet inom respektive undervisningsämne (se längre ned) krävs.

För att bli antagen till ämneslärarutbildningen krävs ämnesstudier/kompetens för respektive ämne och undervisningsstadium enligt följande:

- För lärare som undervisar upp till och med årskurs 9 fordras 45-60 högskolepoäng inom respektive ämne undantaget svenska, samhällskunskap och musik där det krävs 90 högskolepoäng inom respektive ämne.
- För lärare i gymnasieskolan fordras 90 högskolepoäng inom respektive ämne undantaget svenska, samhällskunskap och musik där det krävs 120 högskolepoäng inom respektive ämne.
- Lärare som undervisar i konstnärliga ämnen eller hantverksämnen kan även ha andra icke-akademiska utbildningar i sina undervisningsämnen, till exempel studier på folkhögskola, konsthögskola eller liknande som motsvarar minst två års heltidsstudier. För dessa utbildningar fordras intyg från utbildningsanordnaren. Dessa valideras av WLH.

Har du studier i enskilda ämnen utöver din grundbehörighet kan behörigheten utökas till att omfatta fler ämnen. För information om gällande poäng inom varje undervisningsämne för respektive årskurs, se Skolverkets hemsida

<https://www.skolverket.se/download/18.49f081e1610d8875001ad/1516371059828/Skolverket%20-%20Tabell%20över%20poänggränser%20för%20kompletterande%20behörighet.pdf>.

4. Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

I utbildningen ingår sex veckor obligatorisk och examinerande verksamhetsförlagd utbildning (VFU). De studenter som arbetar som lärare parallellt med studierna kan tillgodoräkna sig tre av de sex VFU-veckorna. För dessa studenter utgörs VFU:n huvudsakligen av tre veckors auskultation. VFU:n ska genomföras hos en utbildad waldorflärare och i en annan verksamhet än den egna.

Verksamhetsförlagda utbildningsmoment (VFU) är en central del av lärarutbildningen där den studerande ges möjlighet att relatera teoretiska kunskaper till skolans vardag samt öva förmågor som är viktiga i rollen som lärare. Under VFU:n ges studenten möjlighet att reflektera över, kommunicera och utveckla sin undervisningsförmåga. Under de arbetsplatsförlagda utbildningsmomenten prövar och reflekterar studenten aktivt sina handlingar och didaktiska val i konkreta undervisningssituationer.

Obligatorisk VFU (auskultation) om tre veckor ingår för alla studenter i kursen *Waldorfpedagogisk ämnesdidaktik*. Alla studenter i ämneslärarprogrammet gör ämnesdidaktisk auskultation hos en erfaren waldorflärare inom studentens eget undervisningsområde.

VFU (undervisningspraktik) om tre veckor där studenten övar sin förmåga att självständigt planera, genomföra och utvärdera sin undervisning ingår i kursen *Aktionsforskning i egen undervisning*. De studenter som är verksamma som lärare parallellt med studierna kan tillgodoräkna sig denna VFU.

Studierna på ämneslärarprogrammet bygger till viss del på att den studerande redan är verksam inom ett pedagogiskt arbetsfält. Delar av kursinnehållet bygger också på att studenten i en pedagogisk verksamhet kan omsätta och reflektera över sitt eget didaktiska handlande och pedagogiska förhållningssätt. För de studenter som i sin vardag inte är verksamma inom skolan behöver dessa praktiska undervisningsmöjligheter tillskapas. För dessa studenter anordnar WLH individuella VFU-lösningar för att säkerställa att studenten ges tillräcklig erfarenhet av att själv planera och genomföra undervisning.

5. Utbildningens lärandemål

Utbildningens generella lärandemål beskrivs nedan inom tre områden: Kunskap och förståelse, Färdigheter och förmågor samt Värderingsförmåga och förhållningssätt.

Kunskap och förståelse

Efter genomgången utbildning ska studenten:

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för den waldorfpedagogiska yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete
- visa kunskaper om waldorfpedagogikens teori, metoder, syn på lärandet och människans utveckling
- visa sådana kunskaper i didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den waldorfpedagogiska yrkesutövningen i övrigt
- visa kunskap om praktiska och estetiska läroprocesser
- visa kunskap om konstens möjligheter att levandegöra undervisningen i alla ämnen
- visa sådan kunskap om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för den waldorfpedagogiska yrkesutövningen
- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap
- visa kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen
- visa fördjupad kunskap om bedömning och betygsättning
- visa kunskap om skolväsendets organisation, relevanta styrdokument, läroplansteori och olika pedagogisk-didaktiska perspektiv samt visa kännedom om skolväsendets historia
- visa kunskap om det muntliga berättandets och berättelsens möjligheter att förmedla lärinnehåll och gestalta undervisning

Färdigheter och förmågor

Efter genomgången utbildning ska studenten ha:

- visat konstnärlig undervisningsförmåga
- visat förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen

som utbildningen avser och för den waldorfpedagogiska yrkesutövningen i övrigt

- visat förmåga att ta till vara elevers kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje elevs lärande och utveckling
- visat fördjupad förmåga att skapa förutsättningar för alla elever att lära och utvecklas
- visat fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik
- visat förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling
- visat förmåga att observera, dokumentera, analysera och bedöma elevers lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och informera och samarbeta med elever och deras vårdnadshavare
- visat förmåga att kommunicera och förankra skolans värdegrund, inbegripet de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna
- visat förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av elever
- visat förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten
- visat kommunikativ förmåga i lyssnande, talande och skrivande till stöd för den pedagogiska verksamheten
- visat förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna
- visat förmåga att i den pedagogiska verksamheten utveckla färdigheter som är värdefulla för yrkesutövningen
- visat förmåga att identifiera och i samverkan med andra hantera specialpedagogiska behov
- visat förmåga att förmedla och kontextualisera lektionsinnehåll i gestaltade berättelser

Värderingsförmåga och förhållningssätt

Efter genomgången utbildning ska studenten ha:

- visat ett konstnärligt förhållningssätt till undervisning och ämnesdidaktik i sin yrkesroll
- visat förmåga till perspektivtagande, inkännande och förståelse
- visat förmåga att synliggöra och reflektera kring sin bildningsprocess
- visat förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot barn och deras vårdnadshavare
- visat förmåga att i det pedagogiska arbetet välja, anlägga och värdera utifrån sådana vetenskapliga, samhälleliga och/eller etiska aspekter som sammanhanget kräver, med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen och hållbar utveckling
- visat förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet

6. Examinationer och bedömningar

Varje kursmoment har en eller flera examinerande uppgifter anpassade till kursens innehåll, syfte och upplägg. Dessa uppgifter examineras löpande under kursen. Generellt är det skriftliga inlämningsuppgifter som är examinerande uppgifter men även tentamina, praktiska uppgifter, gruppredovisningar och muntliga framställningar förekommer.

7. Närvaro

Det är krav på 80 % närvaro på utbildningen. Vid frånvaro som överskrider 20 % under ett läsår kan hela kursmoment bli underkända och behöva göras om. Frånvaro som understiger 20% ersätts i regel med en kompensationsuppgift.

8. Tillgodoräknanden

Studenter som har dokumenterade tidigare studier i olika undervisningsämnen eller en statlig lärarexamen kan tillgodoräkna sig vissa delar i programmet. En

individuell studieplan upprättas i samband med antagning till programmet.

9. Utbildningsprogrammets kurser

Här presenteras de nio kurser som utgör programmet. För beskrivning av mer detaljerat innehåll hänvisas till respektive kursplan.

Bildning och undervisning

I kursen introduceras bildningsbegreppet, dess historiska bakgrund och relevans för skola och utbildning idag.

Kursen ger en introducerande översikt av konsthistorien. Översikten syftar till att synliggöra hur konsten i olika tidsepoker uttrycker tidens och platsens kultur, värderingar och vetenskapliga paradig. Översikten exemplifierar även hur konstnärliga, vetenskapliga, kulturella och historiska aspekter kan ge en vidare ämnesövergripande kontext till undervisningen i skolan.

Det centrala inslaget i kursen är att studenten genom ett eget konstnärligt projekt övar, gör erfarenheter samt reflekterar kring självbildandets utmaningar och möjligheter.

Waldorfpedagogik och allmändidaktik

Kursen behandlar waldorfpedagogikens praktik och idébakgrund i förhållande till olika utbildningsvetenskapliga perspektiv och didaktiska traditioner. Centralt i kursen de undervisningspraktiker som utvecklats och etablerats inom waldorfpedagogiken

I kursen fördjupas bildningsperspektivet på utbildning, undervisning och lärande. Bildningsbegreppet behandlas både utifrån en historisk tradition och utifrån nutida perspektiv på kunskap och lärande. Olika allmändidaktiska modeller och teoribildningar behandlas i relation till de undervisningstraditioner som etablerats i waldorfskolan.

I kursen introduceras centrala element inom waldorfpedagogisk undervisningspraktik med särskild tonvikt på undervisningsmetodik och waldorfskolans kursplan.

Kursen eftersträvar att studenten, utifrån ett urval av perspektiv, utvecklar och

fördjupar sin kunskap om lärande och utbildning. Kursen syftar även till att studenten utvecklar kunskap för att ta kunna orientera sig i frågor om skola och pedagogisk forskning och använda dessa perspektiv i reflektioner över sin egen undervisning.

Kommunikation och konflikthantering i skolan

Kursen behandlar kommunikation och konflikthantering i skolsammanhang, oavsett om det rör sig om kommunikation och konflikter mellan elever, mellan elever och lärare, kolleger emellan, eller mellan lärare och vårdnadshavare.

Genom kursen ges de studerande möjlighet att fördjupa kunskapen om hur konflikter uppstår och kan hanteras på olika nivåer. Stor vikt läggs vid de utmaningar som finns i arbetet med att förebygga och främja konflikter och speciellt betonas olika strategier för konflikthantering med utgångspunkt i skilda teoribildningar och aktuell forskning.

Waldorfpedagogisk ämnesdidaktik

Kursen syftar till att studenten gör en fördjupning av didaktiken inom sitt eget undervisningsämne. Lärarens egen relation till sitt ämne är därför centralt i kursen. Kursens upplägg har sin utgångspunkt i den aktuella studentgruppens olika undervisningsämnen. Ämnesdidaktisk forskning och undervisningsämnets didaktiska traditioner inom respektive students ämne behandlas i kursen. Waldorfskolans kursplan och ämnesdidaktiska repertoarer behandlas och jämförs med de statliga läroplanerna och didaktisk forskning.

Kursen innehåller VFU i form av auskultation inom det egna undervisningsämnet

Aktionsforskning i egen undervisningspraktik

Kursen syftar till att studenten utvecklar och fördjupar sin lärarkompetens och undervisningsskicklighet. Kursen ger studenten redskap i form av teoretiska perspektiv och praktiska metoder för att reflektera över, utvärdera och förändra sin egen undervisning. Lärarens förmåga att leda och iscensätta ett avsett lärande utgör kursens utgångspunkt och mål. Upplägget i kursen bygger på aktionsforskningens metodologi. Kursen ger därför en introduktion i pedagogisk klassrumsforskning med särskilt fokus på läraren och lärarens pedagogiska förmåga och förhållningssätt. Kursen innehåller även en introduktion i

vetenskaplig rapportskrivning. Kursen innehåller VFU.

Betyg och bedömning

Kursen behandlar betyg och bedömning av kunskap i skolan. I detta ingår mättraditioner, resultatuppföljning, formativa och summativa bedömningar, dokumentation och återkoppling av elevens utveckling och lärande samt hur läraren planerar för bedömning, och återkopplingens betydelse för lärandet. Kursen ger även kunskaper om hur styrdokument, kursplanedokument mm. används för planering och bedömning av undervisning. I kursen behandlas även kunskaper om teorier, principer, etiska frågeställningar, frågor kring sekretess och tystnadsplikt, frågor och policy kring likvärdighet och jämställdhet samt olika tillämpningar som syftar till att studenten i läraryrket ska kunna genomföra rättvisa och tillförlitliga bedömningar

Specialpedagogik och anpassning av undervisningen

Kursen ger kunskap om elevers olika förutsättningar till lärande och utveckling. Kursen behandlar hur olika neuropsykiatriska diagnoser och dyslexi påverkar lärandesituationen för vissa elever, hur elevstöd kan utformas och organiseras i skolan, samt karaktären på olika funktionsvariationer och åtgärdsprogram. Kunskaper om vilka hjälpmedel och anpassningar som kan möjliggöra för en enskild elev att följa undervisningen i skolan behandlas. Kursen ger kunskaper om elevhälsans funktion i skolan och hur stöd och dokumentation kan utformas. I kursen ges särskild uppmärksamhet åt de speciellt waldorfpedagogisk utvecklade stödformerna.

Skolans värdegrund, styrning och roll i samhället

Kursen behandlar kunskaper om skolans värdegrund samt styrningen av skolan idag och skolans roll i samhället. I kursen behandlas de olika styrdokument, i form av skollag och läroplan samt internationella överenskommelser som deklARATIONEN om mänskliga rättigheter och konventionen om barnets rättigheter, som skolan har att förhålla sig till. Relationen mellan samhällets styrning och lärarens arbete med eleverna utgör utgångspunkt för problematiseringar kring skolans olika uppdrag.

I kursen ingår en översikt av huvuddragen i den historiska bakgrunden till

Utbildning: Waldorfpedagogik för ämneslärare

Programöversikt

Fastställd av: Utbildningsnämnd 2022-06-21

Gäller från: HT 2022

efterkrigstidens skolreformer genom vilken waldorfskolans plats belyses.

Examensarbete

Det självständiga examensarbetet syftar till en fördjupning inom något tema inom studentens eget undervisningsämne. Inriktningen på examensarbetet är en empirisk ämnesdidaktisk undersökning som utmynnar i en akademiskt diskuterande och reflekterande text. I examensarbetet ska studenten skriva fram och visa fördjupade ämnesdidaktiska kunskaper samt diskutera dessa i förhållande till valda teoretiska perspektiv.

I kursen ges ett inledande teori- och metodmoment där några vanligt förekommande forskningsmetoder och lämpliga teoretiska perspektiv behandlas.